

Valt er iets te vieren in 2020?

3 cruciale mijlpalen in één jaar tijd en nog altijd geen grootse vooruitgang.

Moet je elke verjaardag vieren? Valt er wel wat te vieren dit jaar? Die vraag is nog nooit zo aan de orde geweest. Er valt inderdaad weinig te vieren en vooral niet in dit land. Eind vorig jaar werd groots uitgekapt met de 75ste verjaardag van de sociale zekerheid in het algemeen en de RSZ in het bijzonder.

Amper 25 jaar later verschenen de eerste studies die de Vlaams-Waalse geldstromen in kaart brachten.

En nog eens 25 jaar later, op 27 november 1995 om precies te zijn, hielden enkele academici, onder wie prof. em. Eric Ponette en dokters Walter Peeters en Gui Celen, het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid boven de doopvont.

Vijftig jaar na de installatie van de sociale zekerheid was het toen al duidelijk dat er weinig verandering te merken was in de geldstromen en dat die geroemde sociale zekerheid aan een grondige structurele hervorming toe was. Doordat Vlaanderen de mogelijkheid ontnomen wordt om een eigen beleid te voeren met de door Vlamingen gegenereerde middelen, blijven veel mensen in Vlaanderen in de kou staan. Op het vlak van sociale zekerheid hinkt Vlaanderen achterop in vergelijking met landen als Nederland, Denemarken en Duitsland. Dit is verre van een ideale situatie. Geen reden om te feesten dus!

Bescheiden stappen

Er zijn weliswaar bescheiden stappen gezet in de splitsing van de sociale zekerheid. Stappen die we als AK-VSZ alvast toejuichen. Zo heeft Vlaanderen zijn eigen zorgverzekering op poten gezet. Intussen is dat uitgegroeid tot een meer solide Vlaamse sociale bescherming met verschillende zorgbudgetten voor mensen met een handicap, zwaar zorgbehoevenden en ouderen met zorgnood. Recent zijn daar nog de residentiële ouderenzorg en mobiliteitsmiddelen bijgekomen. En er volgen weldra nog enkele pijlers, zoals o.m. revalidatie, psychiatrische verzorgingstehuizen, gezinszorg en transmurale zorg. Elementen die passen in de overdracht van bevoegdheden naar de gemeenschappen.

Dat wat welzijn betreft. Ook in het arbeidsmarktbeleid en gezinsbijslagen zijn bevoegdheden overgedragen naar de regio's. Helaas niet zoals wij het voor ogen hielden. Het systeem van de groeipakketten is verbonden met het gewest en dus zal een gezin uit Vilvoorde andere toelagen genieten dan een Vlaams gezin in Jette. Voor een persoonsgebonden materie is het merkwaardig dat hier niet het gemeenschapsprincipe geldt. Een compromis 'à la Belge' zeker?

Wat de splitsing van de sociale zekerheid betreft, is hiermee grotendeels de kous af. Niet meteen de grote doorbraak in efficiëntiewinst met andere woorden. Dat er nog veel werk is en dus nog veel winst te rapen valt in doeltreffendheid, bewijzen de vele studies die in al die jaren het licht zagen over de transfers. Waar de besluiten ook verschillen, één element komt steeds terug. De geldstromen van noord naar zuid zijn nooit verminderd.

De meeste dromen zijn bedrog

Het verheugt ons te lezen dat vice-premier Dermagne ervan droomt dat de transfers ooit zullen omkeren. Voor ons hoeft dat niet meteen. Gewoon geen transfers meer en Wallonië, dat op eigen benen kan staan, zou ons al meer dan tevreden stellen. Alleen zijn de meeste dromen bedrog en Dermagne geeft dat zelf aan. De werkzaamheidsgraad naar 80 % optrekken is een utopie en zolang dat niet lukt, zullen de transfers ook blijven bestaan. Het had ons meer vertrouwen gegeven, mocht Dermagne ook cijfers en acties

presenteren die zijn droombeeld staven. Maar ook daar komt er niks concreet. Het zal dus niet voor meteen zijn.

Taalgrens zorggrens

Zijn we dan ziende blind, en is éénoog koning bij ons? Zo lijkt het wel. Vanuit één standpunt wordt de sociale zekerheid bekeken. Vanuit een unitair-voluntaristisch gegeven. Dit wil zeggen: bekijk de cijfers globaal en heb vooral geen aandacht voor nuance ook al is maatwerk strikt nodig, zoals de Länder in Duitsland goed illustreren. Dat maatwerk staat eenheid in commando zeker niet in de weg. Dit kan een aanvulling zijn op voorwaarde dat de commandopost weet te delegeren zoals het in elke normale organisatie verloopt. De samenwerking met de andere deelstaat kan, afhankelijk van de fase van de pandemie, op een efficiënte wijze worden aangepast ook zonder hiërarchie der normen.

Bij de vorming van de regering heeft de splitsing van de gezondheidszorg even op tafel gelegen, maar dat is door Vivaldi weer van tafel geveegd. Sommigen blijven dus blind voor de verschillen in dit land en misbruiken het woord solidariteit. Die blinde solidariteit zorgt ervoor dat middelen binnen de gemeenschap om solidair te zijn met zwakkeren in de gemeenschap compleet ontoereikend zijn. Hoe kan het lot van die behoeftige dan verbeteren? Hoe kan een dokter een patiënt genezen van een aandoening als hij dezelfde medicijnen voorschrijft die hij of zij aan de vorige patiënt ook al gaf? Zo iemand noemen wij geen dokter, maar een tovenaer.

Vandaar onze oproep. Een roep die nu al 25 jaren klinkt, maar blijkbaar niet luid genoeg, of niet gehoord mag en wil worden. Vlaanderen is net als Denemarken, dat 6 miljoen inwoners telt, bekwaam genoeg om zijn eigen gezondheidsbeleid te voeren. Weet dat in Denemarken de overheid 83,9 % van de gezondheidskosten kan terugbetalen. In België gaat dit maar om 75,8 %. Wat kan voor Denemarken, moet toch ook voor Vlaanderen lukken. En waarom niet voor Wallonië en zelfs voor Brussel? Alleen gaan ze daar toch even moeten snoeien in hun aantal ministers voor gezondheidszorg: 2 in Brussel en 3 in Franstalig België. En in Brussel ook de taalwetten respecteren zodat de Vlaamse patiënten niet nog zieker worden, zeker voor sociaal-zwakkeren die vaak het grootste slachtoffer zijn van dit 'hautain' gedrag.

Respect

Onze oproep is er dus één van begrensde solidariteit. En die grens ligt bij respect. Niet bij – zoals sommigen ons onterecht beschuldigen – het gebrek aan menselijkheid. Vlamingen zijn gastvrij, open, menselijk, gevoelig en dus ook solidair. Dus verdienen we ook respect. Respect voor onze mening, respect voor onze waarden, respect voor het feit dat we het leeuwendeel bijdragen in dit land en respect voor onze cultuur. Wij verdienen dit. De Vlaming verdient dit, wat ook zijn of haar achtergrond is. Wat wij verdienen is een efficiënte staat met een performante ziekteverzekering en een doordachte, transparante en kansenscheppende sociale zekerheid. Als dat er is, dan hebben we echt iets te vieren.

Jürgen Constandt

Voorzitter Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid